

การศึกษาการเรียนการสอนเกี่ยวกับ เรื่อง โรคเอดส์ ยาเสพติด และการส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมใน
การป้องกันโรคเอดส์และยาเสพติดในเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

(Teaching and Learning Activities on AIDS, Narcotics and Families Motivation to Participation in
Prevention Programs Among Mathayom Students)

เกษม อุตวิชัย พ.บ.*

*Kasem Uttawichai M.D.**

อนุชาติ มานะสารวุฒิ พ.บ.*

*Anuchart Matanasarawoot M.D.**

บุญส่ง เกษมพิทักษ์พงศ์ พ.บ.*

*Boonsong Kasempitakpong M.D.**

อารีรัตน์ สุขเกษม ศศ.ม.**

*Arerat Sukasem M.A.***

*ภาควิชาเวชศาสตร์ครอบครัว

*Department of Family Medicine

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Faculty of Medicine, Chiang Mai University

**กองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

**International Relations Division office of the
University, Chiang Mai University

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการศึกษาการเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ ยาเสพติด และการส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคเอดส์และยาเสพติด ในเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อการศึกษาถึงนโยบายของโรงเรียน การเรียนการสอนเกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติด ตลอดจนการส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคเอดส์และยาเสพติด ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนและลักษณะครอบครัว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ตามโครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า จำนวน 9 โรงเรียน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูฝ่ายวิชาการและครูที่สอน โรคเอดส์และยาเสพติดในด้านนโยบาย การเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้จำนวน 1,020 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา จริยธรรม และความเชื่อมั่น ในด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติด ได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้ 0.77, 0.67 และ 0.61 ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติ t-test, One way ANOVA, Pearson Correlation และ Spearman Correlation Coefficient ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่าด้านนโยบายโรงเรียนส่วนใหญ่มีนโยบายในการเรียนการสอนเกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดในหลักสูตรทุกโรงเรียน และนอกหลักสูตร 7 โรงเรียน ทุกโรงเรียนมีนโยบายให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนในการป้องกันและแก้ปัญหาโรคเอดส์และยาเสพติด ทุกโรงเรียนต้องการให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเข้ามาช่วยเหลือในการจัดกิจกรรม และต้องการข้อมูลเอกสารที่

ทันต่อเหตุการณ์ ครูที่สอนทุกคนเคยได้รับการอบรมและมีคู่มือการสอน ส่วนปัญหาและอุปสรรคการสอนคือสื่อการสอนไม่เพียงพอ และขาดความเชี่ยวชาญในบางเรื่อง

สำหรับด้านนักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 77.8 กิจกรรมยามว่างฟังเพลง ดูทีวี ภาพยนตร์ ร้อยละ 35.5 ส่วนใหญ่นักเรียนเคยได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์และยาเสพติด ร้อยละ 97.6 และ 98.5 ตามลำดับ โดยได้รับความรู้จากสื่อมวลชนมากที่สุด ร้อยละ 81.9 และ 83.1 ตามลำดับ

ครอบครัวของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่บิดามีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 50.3 มารดามีอายุระหว่าง 30-40 ปี ร้อยละ 49.1 ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดามารดา คือ ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ร้อยละ 26.6 และ 39.1 ตามลำดับ อาชีพของบิดาและมารดาส่วนใหญ่รับจ้าง ร้อยละ 28.7 และ 28.9 ตามลำดับ รายได้ของบิดามารดาอยู่ระหว่าง 3,000-5,000 บาท ร้อยละ 32.0 และ 22.2 ส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน ร้อยละ 72.7 บิดามารดาเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดู เป็นผู้นำครอบครัว และเป็นพี่ภรรยา ร้อยละ 89.0, 91.6 และ 33.8 ตามลำดับ

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ในระดับบ่อบที่สุดและบ่อบ ความรู้ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะตอบได้ถูกต้องมากกว่า ร้อยละ 50 ยกเว้นความรู้เกี่ยวกับการไปตรวจเลือดเมื่อสงสัยว่าจะติดเชื้อเอดส์ตอบถูกต้องเพียง ร้อยละ 45.4 นโยบายของรัฐบาลในการผ่อนผันให้ผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการรักษาดอกถูกต้องเพียง ร้อยละ 29.3 และโทษสูงสุดของการจำหน่ายหรือครอบครองเพื่อจำหน่ายยาบ้า 100 กรัมขึ้นไปคือจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิตตอบถูกต้องเพียง ร้อยละ 40.3

ผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ของนักเรียนกับความพร้อมของครู ความรู้ของนักเรียนกับลักษณะครอบครัว และความพร้อมของนักเรียนกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว พบว่า ความรู้ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับความพร้อมของครู ($p < 0.001$) มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาสูงสุดของบิดามารดา ($p = 0.16$ และ 0.001) มีความสัมพันธ์กับอาชีพของบิดามารดา ($p = 0.008$ และ 0.012) สำหรับความสัมพันธ์ของความรู้ของนักเรียนกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว พบว่ามีความสัมพันธ์กันในข้อต่อไปนี้เป็นคือ บิดามารดาจัดหาสิ่งที่จำเป็น ($p < 0.001$) บิดามารดาดูแลสุขภาพของนักเรียน ($p = 0.04$) บิดามารดาให้ความรักเอาใจใส่ ($p < 0.001$) บิดามารดาได้ให้โอกาสในการศึกษาเรียนรู้และฝึกทักษะที่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีพ ($p = 0.017$) พี่น้องมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ($p = 0.029$) บิดามารดาไม่ได้คาดหวังกับนักเรียนเป็นอย่างมากและให้โอกาสนักเรียนดำเนินชีวิตตามที่ต้องการ ($p = 0.003$) บิดามารดาไม่เหตุผลสามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับลูกและร่วมแก้ไขปัญหาได้ ($p = 0.002$) บิดามารดาได้ให้กำลังใจ ($p = 0.027$) นักเรียนมีความเคารพเชื่อฟัง บิดามารดา ($p = 0.012$) นักเรียนตั้งใจจะประพฤติปฏิบัติตัวดีในครอบครัวและสังคม ($p < 0.001$)

คำสำคัญ: โรคเอดส์ ยาเสพติด ครอบครัว โรงเรียน

Abstract

This study was descriptive observational study method selected as a means to find out the existing problems and obstacle. Nine public schools under the auspices of Maharaj Nakorn Chiang Mai Hospital and Health for All Acts were selected to study. Data collection was based on interview forms and/or direct interview to school administrators

and teachers who teaches on AIDS and Narcotics subjects about policy teaching- learning experience in family participation and extracurricular activities. Sample size was 1,020 people. Validity of interview forms were tested. Frequency, percentage, means, standard deviation, t-test, one way ANOVA and Spearman correlation coefficient were used in numerical statements and statistical analysis when appropriate.

Most school have policy to teach students on AIDS and harmful effects of narcotic addiction and at the same time seeking a motivation from students' families were taken part in this programs. Every teachers attended class in the topic of "How to teach students to avoid AIDS and Narcotics." While, the problem of obstacle inadequate of teaching material and lack of teaching skill were in some subject.

77.8% of students stayed with their parents, 35.5% entertained themselves on TV, movies or music 97.6%, 98.5% knew about AIDS and narcotic matter respectively, Among them, 81.9 and 83.1 respectively knew the information from mass media. Age of father and mother of the students were between 41-50 yrs and 30-40 yrs on average. 26.6 and 39.1% of parents' education were primary school, Pratom sukra or under, 28.7 and 28.9% were unstill labours respectively. In come of father and mother of 3,000 – 5,000 Baht per month were 32.0 and 22.2% respectively. 72.7% of parents lived together. Role of parents as financial support leadership and consultant in the family, were 89.0 91.6 and 33.8% respectively.

The relationship between the family were in the level of most frequent and frequent. More than 50% of the students gave correct answer about knowledge of the matters, however, 45.4% of them gave correct answer about knowledge pertaining "when to go to check immune response after contact with HIV virus". 29.3% of students knew the Government's policy concerning in allowance of drug addict patient to go to receive treatment. 40.3% of students knew the highest law punishment for one who possess 100 grams or more for sale which was imprison for life or sentence to death.

In this study we found that there was statistical significant different between the knowledge of students and the readiness of the teacher ($p < 0.001$), between the highest education of the father and mother ($p = 0.16$ and 0.001), between the occupation of father and mother ($p = 0.008$ and 0.012), We also found the association between some variation as follow, the association between the students' knowledge and the provision of necessary living matters ($p < 0.001$), between the health care provision for students and the parents ($p = 0.04$), between the parent's concern ($p < 0.001$), between the choice of selection to study and experience opportunity for daily life ($p = 0.017$), between the helping from their cousin ($p = 0.029$), between the freedom to do daily activity ($p = 0.003$), between the father and mother that can be the consultant to solve the children's' problems ($p = 0.002$), between the cheer-up from their parents ($p = 0.02$), between the respects and obedient to their parents ($p = 0.012$), between the intention to well behave for family and society ($p < 0.001$).

Keywords: AIDS, Narcotics, Family, School.

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยตกอยู่ในกระแสวัตถุนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่พ่อแม่ขาดการดูแลให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด จึงก่อให้เกิดปัญหาทางด้านศีลธรรมและสังคมมากขึ้น เช่นปัญหายาเสพติดอบายมุข ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาเอดส์ ครอบครัแตกแยกที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะประสบความสำเร็จระดับหนึ่งในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ โดยผู้ติดเชื้อรายใหม่ลดลงจากปีละ 143,000 รายในปี 2534 เหลือ 29,000 รายในปี 2543 แต่ปัจจุบันมีผู้ติดเชื้อที่ยังมีชีวิตอยู่ประมาณ 700,000 รายและมีผู้เสียชีวิตจากโรคเอดส์แล้วประมาณ 300,000 ราย คาดว่าแต่ละปีในช่วง พ.ศ. 2545-2549 จะมีผู้เสียชีวิตจากโรคเอดส์ปีละประมาณ 50,000 ราย ร้อยละ 90 อยู่ในช่วงอายุ 20-40 ปี ซึ่งเป็นวัยแรงงานที่สำคัญของประเทศ ขณะนี้โรคเอดส์ได้แพร่ระบาดจากกลุ่มเสี่ยงต่างๆ เข้าสู่ประชาชนทั่วไป โดยคาดว่าชายไทยมีอัตราการติดเชื้อร้อยละ 2 หญิงไทยมีอัตราการติดเชื้อร้อยละ 1 และมีเด็กที่ติดเชื้อจากมารดาไม่ต่ำกว่า 33,000 ราย ถึงแม้ว่าจะสามารถลดการติดเชื้อรายใหม่ในประชากรกลุ่มต่างๆ แต่ยังมีข้อบ่งชี้ทางพฤติกรรมต่างๆ ทางด้านเพศสัมพันธ์ และการใช้สารเสพติด โดยเฉพาะในวัยรุ่น¹ สำหรับจังหวัดเชียงใหม่จำนวนผู้ติดเชื้อที่มีอาการ มีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 มีจำนวน 1,274 ราย จนในปี พ.ศ. 2544 มีผู้ติดเชื้อที่มีอาการเพียง 394 ราย ส่วนปัจจัยเสี่ยงยังคงมาจากเพศสัมพันธ์ อาชีพที่พบมากที่สุดคือรับจ้าง/ลูกจ้างอายุ ที่พบมากที่สุด เพศชาย 30-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.6 เพศหญิงอายุ 25-29 ปีร้อยละ 23.1 ส่วนจำนวนผู้ป่วยเอดส์มีจำนวนลดลงเช่นกัน จากปี พ.ศ. 2531-2537 มีจำนวน 3,374 ราย และในปี พ.ศ. 2544 มีจำนวนเพียง 842 ราย²

ในปี พ.ศ. 2545- 2549 กระทรวงสาธารณสุขได้ปรับเปลี่ยนแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ โดยเน้นให้คน ครอบครั ชุมชน เป็นสังคมเข้มแข็งที่มีคุณภาพ มีภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีความเอื้ออาทรต่อกัน และร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ ยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือการพัฒนาศักยภาพคน ครอบครั ชุมชน ให้มีทักษะที่เหมาะสมต่อการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ มีจิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรม และมีความรับผิดชอบร่วมกันที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ ด้วยความเอื้ออาทรต่อกัน³ ผลการสำรวจการใช้สารเสพติดของประเทศไทย ระยะเวลา เดือน มิถุนายน-กันยายน 2544 ของกระทรวงสาธารณสุขพบว่า จำนวนผู้เสพสารเสพติดทั้งประเทศมีจำนวน 2.64 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นผู้เสพยาบ้า 2.42 ล้านคน จำนวนผู้เสพยาบ้าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 797,297 คน รองลงมาคือกรุงเทพมหานครจำนวน 566,163 คน สำหรับภาคเหนือมีจำนวน 399,671 คน อายุเริ่มเสพยาบ้าตั้งแต่ละชนิด ยาบ้าเริ่มเสพยาอายุน้อยที่สุด 5 ปี อายุมากที่สุด 65 ปี เฮโรอีนเริ่มเสพยาอายุน้อยที่สุด 13 ปี อายุมากที่สุด 40 ปี สารระเหย เริ่มเสพยาอายุน้อยที่สุด 5 ปี อายุมากที่สุด 56 ปี กลุ่มอายุที่เสพยาบ้าพบมากที่สุดกลุ่มอายุ 15-24 ปี มีการเสพยาบ้าพบเกือบทุกชนิดมากที่สุด ยกเว้นเฮโรอีนและกัญชาเป็นกลุ่มอายุ 25-59 ปี สำหรับอายุ 5-9 ปี มีความเสี่ยงที่จะเสพยาบ้ามากกว่าสารเสพติดชนิดอื่น ๆ ระดับการศึกษาผู้เสพยาบ้า สารระเหยและกัญชา ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้เสพยาบ้าเฮโรอีนพบว่าส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ระดับ ปวช/ปวส⁴ ปัญหาโรคเอดส์และยาเสพติดมีการแพร่ระบาดในกลุ่มเป้าหมายนักเรียนนักศึกษามากขึ้น การดำเนินงานเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งสามฝ่าย คือผู้ปกครอง ครูและนักเรียน ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงต้องการศึกษานโยบายการเรียนการสอนเกี่ยวกับ

โรคเอดส์และยาเสพติด ตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการป้องกัน โรคเอดส์และยาเสพติด ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนและลักษณะครอบครัว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ศึกษาความสัมพันธ์ของความพร้อมของครูที่สอนเกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติด ลักษณะของครอบครัว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติด โดยศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่เริ่มมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหา คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และเลือกศึกษาเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ตามโครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า เพื่อสามารถนำผลการศึกษาดังกล่าวมาวางแผนให้การสนับสนุนโรงเรียนการให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถป้องกันตนเองจากโรคเอดส์และยาเสพติด โดยส่งเสริมให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ร่วมกับ โรงเรียน

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) การวิจัยครั้งนี้ประชากรมี 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ครูฝ่ายวิชาการ ครูที่สอนเกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติด จำนวน 27 คนและกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 9 โรงเรียนประกอบด้วยโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา 3 แห่ง โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน 5 แห่ง และโรงเรียนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 1 แห่ง จำนวน 5,666 คน โดยกลุ่มตัวอย่างนักเรียน คัดเลือกจากประชากรนักเรียนโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) โดยคำนวณจากสูตร $n = z^2 p (1-p) / d^2$ ^{5,6,7} ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน แต่เนื่องจากต้องการให้ผลการศึกษาใกล้เคียงกับกลุ่ม

ประชากรมากที่สุดจึงใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม 1,020 คนทำการวิจัยในปีการศึกษา 2545 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสัมภาษณ์ประกอบ ด้วย 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ด้านนโยบายเป็นการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 2 ด้านวิชาการเป็นการสัมภาษณ์ครูฝ่ายวิชาการ จำนวน 4 ข้อ ส่วนที่ 3 ด้านการเรียนการสอนเป็นการสัมภาษณ์ครูที่สอนเกี่ยวกับโรคเอดส์ และยาเสพติด จำนวน 3 ข้อ แบบสอบถามประกอบ ด้วย 5 ส่วน คือส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน จำนวน 15 ข้อ ส่วนที่ 2 โครงสร้างครอบครัว จำนวน 16 ข้อ ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว จำนวน 20 ข้อ ส่วนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติด จำนวน 20 ข้อ ส่วนที่ 5 ทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติด จำนวน 10 ข้อ การตรวจสอบเครื่องมือทำโดยการหาความเที่ยงตรง ตามเนื้อหา (content validity) ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความสะดวกในการอ่านและความเข้าใจโดยคณะ ผู้วิจัยและตรวจสอบจริยธรรมโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และการหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบ กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา เอกชน 1 แห่งและกรมสามัญศึกษา 1 แห่ง จำนวน 90 คน นำคำตอบแบบสอบถามส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และส่วนที่ 5 ทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยวิธีของครอนบัก (Cronbach'alpha)⁸ ได้ความเชื่อมั่น 0.77 และ 0.61 ตามลำดับ และนำคำตอบแบบสอบถามส่วนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติด มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยวิธีของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder- Richardson Formular 21 หรือ K-21)⁹ ได้ความเชื่อมั่น 0.67

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ความพร้อมของครูที่สอน ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนและครอบครัว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย วิเคราะห์หาค่าสัมพัทธ์ของความพร้อมของครูกับความรู้อันเกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติ one way ANOVA วิเคราะห์หาค่าสัมพัทธ์ของลักษณะครอบครัวประกอบด้วย ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของบิดา และ มารดา ลักษณะการอยู่ร่วมกันของบิดามารดา ลักษณะครอบครัว (เดี่ยว-ชาย) กับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดของนักเรียนโดยใช้ t-test, One way ANOVA และ Pearson Correlation วิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดของนักเรียนโดยใช้ Spearman correlation coefficient

ผลการศึกษา

ข้อมูลด้านนโยบาย โรงเรียนส่วนใหญ่มีนโยบายด้านการป้องกันโรคเอดส์และยาเสพติดโดยมี 5 โรงเรียนที่จัดให้มีการเรียนการสอนในชั่วโมงเรียนหรือสอนสอดแทรก และจัดให้มีการกิจกรรมแนะแนว นิทรรศการเชิญวิทยากรจากภายนอกมาบรรยาย ทุกโรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคเอดส์และยาเสพติด มีการสนับสนุนจากผู้บริหาร บำบัดรักษาและเฝ้าระวังพฤติกรรมนักเรียนที่ติดยาเสพติดอย่างใกล้ชิด โดยร่วมมือกับผู้ปกครอง ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นหญิงมากกว่าชายคือ ร้อยละ 57.6 และ 48.4 ตามลำดับ อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 73.7 ขณะเรียนพักอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 77.8 จำนวนเงินที่ผู้ปกครองให้ต่อวัน 31-40

บาท ร้อยละ 35.3 และ พ่อใช้มีเงินเหลือเก็บร้อยละ 75.7 กิจกรรมยามว่างส่วนใหญ่ฟังเพลง ดูทีวี ภาพยนตร์ ร้อยละ 35.5 รองลงมาคืออ่านการ์ตูนและเล่นกีฬา ร้อยละ 34.3 และ 32.4 ตามลำดับ บุคคลที่นักเรียนปรึกษาเมื่อมีปัญหาส่วนใหญ่จะปรึกษาทั้งบิดาและมารดา ร้อยละ 33.8 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเพื่อนสนิทที่ไว้ใจได้ ร้อยละ 91.5 จำนวน เพื่อนสนิทส่วนใหญ่ตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ร้อยละ 23.7 เรื่องแฟนส่วนใหญ่ยังไม่มี ร้อยละ 85.0 ส่วนใหญ่ไม่เคยถูกชักชวนให้เสพยาเสพติด ร้อยละ 90.7 เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ร้อยละ 97.6 โดยส่วนใหญ่ได้รับจากสื่อมวลชน (โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ Internet) ร้อยละ 81.9 รองลงมาคือครูและโปสเตอร์แผ่นพับ ร้อยละ 66.6 และ 66.4 ตามลำดับ ด้านความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด เคยได้รับ ร้อยละ 98.5 โดยส่วนใหญ่ได้รับจากสื่อมวลชนเช่นกัน ร้อยละ 83.1 รองลงมาคือ ครูและโปสเตอร์แผ่นพับ ร้อยละ 74.0 และ 68.9 ตามลำดับ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยสูบบุหรี่ และดื่มสุรา ร้อยละ 93.9 และ 76.7 ตามลำดับ ข้อมูลด้านครอบครัวของนักเรียน พบว่าส่วนใหญ่บิดามีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 50.3 มารดาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี ร้อยละ 49.1 ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาส่วนใหญ่จบชั้นระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าและมัธยมศึกษาใกล้เคียงกัน ร้อยละ 26.6 และ 27.1 ตามลำดับ ส่วนระดับการศึกษาสูงสุดของมารดาส่วนใหญ่เช่นเดียวกับบิดา ร้อยละ 39.1 และ 24.5 ตามลำดับ อาชีพของบิดามารดาที่รับจ้าง ร้อยละ 28.7 และ 28.9 ตามลำดับ รายได้ของบิดาและมารดาต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 3,000-5,000 บาท ร้อยละ 32.0 และ 22.2 ตามลำดับ สมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่มี 4 คน ร้อยละ 42.4 เป็นครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ 71 บุคคลที่นักเรียนสนิทที่สุดในครอบครัว ได้แก่ บิดามารดา ร้อยละ 71.6 ผู้อุปการะสงฆ์เลี้ยงดูส่วนใหญ่เป็นบิดามารดา ร้อยละ 89 ผู้นำครอบครัวคือบิดา

มารดาร้อยละ 91.6 พฤติกรรมในการดูแลสุขภาพส่วนใหญ่จะไปโรงพยาบาลของรัฐ ร้อยละ 47.9 ในครอบครัวส่วนใหญ่ไม่มีผู้ติดเชื้อเอชไอวีร้อยละ 98.6 มีผู้เสพยาเสพติดเพียงร้อยละ 10.6 ส่วนใหญ่คือบุหรี่ย้อยละ 6.0 สุรา เบียร์ ร้อยละ 2.9 ยาบ้าร้อยละ 0.6 เฮโรอีนร้อยละ 0.2 กัญชา ร้อยละ 0.1 ส่วนใหญ่ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบว่าในชุมชนไม่มีผู้ติดเชื้อเอชไอวีร้อยละ 57.5 ไม่มีแหล่งผลิต ขาย หรือเสพยาเสพติดร้อยละ 80.6 ลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับบ่อบ่อยที่สุดและบ่อบ่อย โดยพบว่าความสัมพันธ์ที่มีบ่อบ่อยที่สุดได้แก่บิดา มารดา ได้จัดหาสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอร้อยละ 45.5 บิดามารดาดูแลสุขภาพร้อยละ 60 บิดามารดาให้ความรักความเอาใจใส่ร้อยละ 71.8 บิดามารดาได้อบรมสั่งสอนให้คำแนะนำและดูแลความปลอดภัยร้อยละ 54.5 บิดามารดาให้โอกาสในการศึกษาเรียนรู้และฝึกทักษะที่เป็นประโยชน์ให้ร้อยละ 52.5 พี่น้องมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันร้อยละ 51.1 บิดามารดาเข้าใจความต้องการของนักเรียนและให้การสนับสนุนในสิ่งที่ถูกต้องร้อยละ 41.4 บิดามารดามีเหตุผลสามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับลูกและร่วมแก้ปัญหาได้ร้อยละ 60.5 บิดามารดาให้กำลังใจร้อยละ 44.1 นักเรียนมีความเคารพรักเชื่อฟังบิดามารดาร้อยละ 44.0 นักเรียนสามารถช่วยเหลือตัวเองและเอาตัวรอดได้ในสังคมร้อยละ 38.3 และนักเรียนพอใจกับสภาพความ

เป็นอยู่ในปัจจุบันร้อยละ 43 ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่พบบ่อบ่อย ได้แก่บิดามารดาไม่ทะเลาะกันเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตประจำวันร้อยละ 44.4 บิดามารดาไม่ได้คาดหวังกับนักเรียนเป็นอย่างมากและให้โอกาสนักเรียนดำเนินชีวิตตามที่ตนเองต้องการร้อยละ 24.7 บิดามารดามีเวลาใกล้ชิดและร่วมกิจกรรมกับครอบครัวร้อยละ 39.5 นักเรียนตั้งใจประพฤติและปฏิบัติตัวดีในครอบครัวและสังคมร้อยละ 51.1 นักเรียนรู้จักค่าของเงินและรู้จักใช้จ่ายร้อยละ 47.5 นักเรียนยอมรับฟังข้อผิดพลาดและนำมาแก้ไขร้อยละ 53.2 นักเรียนได้ร่วมทำบุญเข้าวัดร่วมกับครอบครัวร้อยละ 36.7 เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นคนในครอบครัวจะช่วยกันแก้ไขปัญหาร้อยละ 42.2 ความรู้เกี่ยวกับโรคเอชไอวีและยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ตอบได้ถูกต้อง พิสัยอยู่ระหว่างร้อยละ 55.4 ถึงร้อยละ 98.8 มีข้อตอบผิดมากกว่าตอบถูก 3 ข้อคือการไปตรวจเลือดเมื่อสงสัยว่าจะติดเชื้อเอชไอวีตอบถูกเพียงร้อยละ 45.5 นโยบายของรัฐบาลในการผ่อนผันให้ผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการรักษาดอกต้องเพียงร้อยละ 29.3 และโทษสูงสุดของการจำหน่ายหรือครอบครองเพื่อจำหน่ายยาบ้า 100 กรัมขึ้นไปคือจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิตตอบถูกเพียงร้อยละ 40.3 ทักษะคิดเกี่ยวกับโรคเอชไอวีและยาเสพติดพบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติที่เห็นด้วยกับทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอชไอวีและยาเสพติด (ตาราง 1)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอชไอวีและยาเสพติด

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	รวม	เฉย ๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	รวม	ไม่ระบุ
1. หญิงที่เสียตัวก่อนแต่งงานถือว่าเป็นเรื่องเสียหาย	447 (44.2)	274 (27.1)	721 (71.3)	186 (18.4)	63 (6.2)	30 (3.0)	93 (9.2)	12 (1.2)
2. การที่วัยรุ่นดื่มสุรา เบียร์ไม่ได้แสดงว่าเป็นคนกล้าแกร่ง	608 (60.1)	226 (26.3)	874 (86.4)	108 (10.7)	12 (1.2)	7 (0.7)	19 (1.9)	12 (1.2)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติด (ต่อ)

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	รวม	เฉย ๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	รวม	ไม่ระบุ
3. การใส่ถุงยางอนามัย เมื่อมีเพศสัมพันธ์ สามารถป้องกันโรค เอดส์ 100 %	158 (15.6)	365 (36.1)	523 (51.7)	212 (20.9)	201 (19.9)	65 (6.4)	266 (26.3)	11 (1.1)
4. การที่ผู้ชายมีเมีย หลายคนไม่ได้แสดงถึง ความเป็นชายที่ สมบูรณ์แบบ	606 (59.9)	274 (27.1)	880 (87.0)	100 (9.9)	13 (1.3)	10 (1.0)	23 (2.3)	9 (9.0)
5. หญิงและชายไม่ควร อยู่ในที่ลับตาสองต่อ สอง	332 (32.8)	300 (29.6)	632 (62.4)	222 (21.9)	95 (9.4)	52 (5.1)	147 (14.5)	11 (1.1)
6. ไม่ควรลองมี เพศสัมพันธ์หรือ ยาเสพติด	654 (64.6)	134 (13.2)	788 (77.8)	54 (5.3)	40 (4.0)	112 (11.1)	152 (15.1)	18 (1.8)
7. การแก้ปัญหา ยาเสพติด ใช้มาตรการ เด็ดขาดของกฎหมาย อย่างจริงจัง	659 (65.1)	239 (23.6)	898 (88.7)	54 (5.3)	12 (1.2)	39 (3.9)	51 (5.1)	9 (0.9)
8. ครอบครัวมีส่วนที่ จะช่วยแก้ปัญหาให้กับ นักเรียน	632 (62.5)	311 (30.7)	943 (93.2)	35 (3.5)	11 (1.1)	10 (1.0)	21 (2.1)	13 (1.3)
9. ผู้ป่วยเอดส์สามารถ อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นใน ครอบครัวได้	240 (23.7)	437 (43.2)	677 (66.9)	206 (20.4)	83 (8.2)	34 (3.4)	117 (11.6)	12 (1.2)
10. ท่านสามารถช่วย ให้คำแนะนำแก่เพื่อน เพื่อให้ปรับเปลี่ยน พฤติกรรมเสี่ยงต่อโรค เอดส์และยาเสพติด	372 (36.8)	468 (46.2)	840 (83.0)	147 (14.5)	7 (0.7)	8 (0.8)	15 (1.5)	10 (1.0)

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความพร้อมของครู
ที่สอนกับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดของ
นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดความพร้อมของครูที่

สอนมี 10 องค์ประกอบ ถ้าองค์ประกอบใดครูที่สอนมีจะ
ได้คะแนนเท่ากับ 1 และได้รับคะแนน 0 เมื่อไม่มีองค์
ประกอบนั้น ส่วนคะแนนความรู้ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดได้จากการตอบคำถาม 20 ข้อ ถ้าตอบถูกหมดได้คะแนน 20 เมื่อนำมาวิเคราะห์พบว่าความพร้อมของครูที่สอนที่แตกต่างกันเมื่อศึกษาความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดของนักเรียน โดยใช้การทดสอบแบบ One way ANOVA

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนที่ครูสอนมีความพร้อมในการสอนเกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดที่ต่างกัน

คะแนนความพร้อมของครูที่สอน	คะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง	
6	13.67	
8	13.13	การทดสอบด้วย ANOVA ได้ค่า $p < 0.001$
9	15.25	
10	14.84	

ความสัมพันธ์ของลักษณะครอบครัวกับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยลักษณะของครอบครัวศึกษาในประเด็นระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะการอยู่ร่วมกันของบิดา มารดา ลักษณะครอบครัวเดี่ยวและขยาย ในส่วนระดับการศึกษาของบิดา มารดา จำแนกการศึกษา 5 ระดับ คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี การเปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตามระดับการศึกษาของบิดา มารดา โดยการทดสอบแบบ One way ANOVA พบว่านักเรียนที่บิดา มารดา มีการศึกษาสูงจะมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดสูงกว่านักเรียนที่บิดา มารดา ที่มีการศึกษาต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า $p = 0.001$ และ $p < 0.001$ ตามลำดับ อาชีพของบิดา มารดา จำแนกเป็น 7 กลุ่ม คือ รับจ้าง รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย พนักงานบริษัท ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกร และข้าราชการบำนาญ การเปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตาม

พบว่านักเรียนจากโรงเรียนที่ครูมีความพร้อมมากกว่าจะมีความรู้สูงกว่านักเรียนจากโรงเรียนที่ครูสอนมีความพร้อมน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในความแตกต่างระหว่างครูที่สอนที่มีคะแนนความพร้อม 6 คะแนนกับคะแนน 9 และ 10 คะแนน (ตาราง 2)

ลักษณะอาชีพของบิดา มารดา พบว่านักเรียนที่บิดา ทำธุรกิจส่วนตัวจะมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดสูงกว่านักเรียนที่บิดาอาชีพอื่น ที่ $p = 0.008$ และมารดาที่มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจจะมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดสูงกว่านักเรียนที่มารดาอาชีพอื่น ด้วยค่า $p = 0.012$ ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดา มารดา กับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์โดยวิธี Pearson Correlation พบว่ารายได้ของบิดา มารดา ต่างไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดที่ $p = 0.36$ และ 0.06 ตามลำดับ ลักษณะการอยู่ร่วมกันของบิดา มารดา จำแนกเป็นอยู่ร่วมกัน หย่า แยกกันอยู่ บิดาเสียชีวิตอยู่เฉพาะมารดา มารดาเสียชีวิตอยู่เฉพาะบิดา บิดา มารดา เสียชีวิตแล้ว การเปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะการอยู่ร่วมกันของบิดา มารดา โดยใช้การทดสอบแบบ One way ANOVA พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ที่ค่า $p = 0.137$ เปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติด

ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวเดี่ยวและขยาย โดยการใช้การทดสอบแบบ t-test พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ค่า $p = 0.254$

ความสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับความรู้อันเกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยลักษณะความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีส่วนสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ค่า $p = 0.05$ มี 10 รูปแบบตาม

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ของคะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว	คะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติด	
	ค่า Spearman correlation coefficient	ค่า p
1. บิดามารดาได้จัดหาสิ่งจำเป็นให้	0.160	< 0.001
2. บิดามารดาดูแลสุขภาพของนักเรียน	0.065	0.040
3. บิดามารดาให้ความรักความเอาใจใส่	0.113	< 0.001
4. บิดามารดาให้โอกาสในการศึกษาเรียนรู้และฝึกทักษะที่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีพ	0.075	0.017
5. พี่น้องมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	0.069	0.029
6. บิดามารดาไม่ได้คาดหวังกับนักเรียนเป็นอย่างมากและให้โอกาสนักเรียนดำเนินชีวิตตามที่ตนเองต้องการ	0.093	0.003
7. บิดามารดามีเหตุผลสามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับลูกและร่วมแก้ไขปัญหาค่าได้	0.100	0.002
8. บิดามารดาได้ให้กำลังใจ	0.070	0.027
9. นักเรียนมีความเคารพรัก เชื่อฟังบิดามารดา	0.079	0.012
10. นักเรียนตั้งใจจะประพฤติและปฏิบัติตัวดีในครอบครัวและสังคม	0.148	< 0.001

หมายเหตุ:- มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05

อภิปรายผล

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยศึกษาจากโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ตามโครงการสุขภาพถ้วนหน้าจำนวน 9 โรงเรียน ประชากรที่ศึกษามี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1

ไม่แตกต่างทางสถิติได้แก่บิดา มารดา ได้อบรมสั่งสอนให้คำแนะนำและดูแลความประพฤติ บิดามารดาไม่ทะเลาะกัน บิดามารดาเข้าใจความต้องการของนักเรียนและให้การสนับสนุนในสิ่งที่ถูกต้อง บิดามารดามีเวลาใกล้ชิดและร่วมกิจกรรมกับครอบครัว นักเรียนสามารถช่วยเหลือตัวเองและเอาตัวรอดได้ในสังคม นักเรียนรู้จักค่าของเงิน นักเรียนยอมรับฟังความผิดพลาดและนำมาแก้ไข นักเรียนพอใจกับสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน นักเรียนได้ร่วมทำบุญเข้าวัดกับครอบครัว เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัวจะช่วยกันแก้ไขปัญหา

ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูที่สอนเกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติด กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 1,020 คน ด้านนโยบายโรงเรียนส่วนใหญ่มีนโยบายจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้

ความรู้กับนักเรียนและส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคเอดส์และยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์แห่งชาติ พ.ศ.2545-2549⁹ ซึ่งเน้นพัฒนาศักยภาพและการมีส่วนร่วมของคนครอบครัวและชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ เช่นเดียวกับนโยบายของรัฐบาลในการเร่งรัดการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาที่เน้นให้ระดับทรัพยากรของโรงเรียนและชุมชนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และมีนโยบายทางการศึกษาเพื่อให้ความรู้ปรับเปลี่ยนเจตคติและการปฏิบัติตนของนักเรียนเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกำหนดเนื้อหาความรู้เรื่องการป้องกันยาเสพติดในหลักสูตร เพื่อให้มีการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น และให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การฝึกทักษะชีวิต

สำหรับกลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติด ทางโรงเรียนได้มีการดูแลบำบัดรักษาและเฝ้าระวังพฤติกรรมนักเรียนที่ติดอย่างใกล้ชิด โดยร่วมมือกับผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลเช่นกัน ที่ให้โรงเรียนประสานงานกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา

ครูที่สอนเกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดทุกคนเคยได้รับการอบรมและมีคู่มือการสอน ส่วนอุปสรรคการสอนคือสื่อการสอนไม่เพียงพอและขาดความเชี่ยวชาญในบางเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริพร พุทธิรัมย์ และคณะ ศึกษาความต้องการและความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ของครูผู้สอน พบว่าปัญหาในการสอนของครูคือมีความรู้เรื่องโรคเอดส์ไม่เท่ากัน ทักษะคติของผู้สอนรวมทั้งเทคนิคการสอนที่แตกต่างกัน¹⁰ กิจกรรมยามว่างของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือฟังเพลง

ดูทีวี ภาพยนตร์ ซึ่งปัจจุบันสื่อมีส่วนดีและส่วนที่อาจล่อแหลมและชักจูงเด็กไปในทางที่ไม่ถูกต้องได้ ดังนั้นครอบครัวควรมีส่วนช่วยในการเลือกบริโภคสื่อต่างๆ ให้ถูกต้อง เวลาที่มีปัญหานักเรียนจะปรึกษาบิดามารดามากที่สุด ส่วนใหญ่ทั้งบิดามารดาอยู่ด้วยกัน มีบิดามารดาเป็นบุคคลที่สนิทที่สุดในครอบครัว เป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูและเป็นผู้นำครอบครัว แสดงว่าครอบครัวยังเป็นที่พึ่งที่ปรึกษาของนักเรียนเวลามีปัญหาได้ ปัญหาภายในครอบครัวมีเล็กน้อย โดยปัญหาเรื่องเงินสูงสุด รองลงมาคือปัญหาการทะเลาะกันของบิดา

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติด โดยได้รับความรู้จากสื่อมวลชน (โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ Internet) มากที่สุด เช่นเดียวกับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวในการป้องกันโรคเอดส์ พบว่าครอบครัวในจังหวัดที่ศึกษาได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์จากโทรทัศน์มากที่สุด ในด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยภาพรวมจะอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ทักษะของนักเรียนที่มีต่อบิดามารดาพบว่า บิดามารดามีความเข้าใจ ให้การสนับสนุนนักเรียนและสามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียนและร่วมแก้ไขปัญหาคือ ในขณะที่ตัวนักเรียนเองส่วนใหญ่มีความตั้งใจจะประพฤติตัวดีในครอบครัวและสังคม ด้านความรู้ส่วนใหญ่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบได้ถูกต้อง พิสัยอยู่ระหว่างร้อยละ 55.4 ถึงร้อยละ 98.9 มีข้อที่ตอบผิดมากกว่าตอบถูก 3 ข้อ คือการไปตรวจเลือดเมื่อสงสัยว่าจะติดเชื้อเอดส์ นโยบายของรัฐบาลในการผ่อนผันให้ผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการรักษาและโทษสูงสุดของการจำหน่ายหรือครอบครองเพื่อจำหน่ายยาบ้า 100 กรัมขึ้นไปคือจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต ซึ่งในการให้ความรู้กับนักเรียนควรเพิ่มความรู้อย่างถูกต้องด้วย นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ถูกต้อง

เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดโดยพิสัยของนักเรียนที่มีทัศนคติที่ถูกต้องในแต่ละประเด็นมีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 57.7- 93.2 คะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดของนักเรียนจากโรงเรียนที่ครูที่สอนมีความรู้พร้อมต่างกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่า $p < 0.001$ ความพร้อมของครูที่สอนที่คณะผู้วิจัยศึกษาคือ การที่ครูที่สอนได้รับการอบรม การที่ครูที่สอนมีหนังสือคู่มือการสอน การที่ครูที่สอนได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร การที่ครูที่สอนได้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติด การที่ครูที่สอนได้ส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคเอดส์และยาเสพติด

ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ ทั้งของบิดาและมารดา มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มนักเรียนที่มีบิดารับราชการจะมีความรู้มากกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีบิดามารดาเป็นอาชีพรับจ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้มีนักเรียนส่วนหนึ่งที่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติด จากบิดามารดา ร้อยละ 45.2 และ 57.1 นอกจากนี้ นักเรียนส่วนใหญ่ยังปรึกษาบิดามารดาเวลามีปัญหา บิดามารดาที่ได้รับการศึกษาสูงและมีอาชีพที่ให้ความรู้มากกว่ามีโอกาสได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดมากกว่าผู้ได้รับการศึกษาระดับต่ำกว่าและมีอาชีพที่ใช้แรงงาน ส่วนรายได้ทั้งของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ลักษณะการอยู่ร่วมกันของบิดามารดา ลักษณะครอบครัวเดี่ยว-ขยายไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยภาพรวมความสัมพันธ์ภายในครอบครัวจะอยู่ในเกณฑ์ที่ดี และมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้อง

กับการศึกษาของกุหลาบ รัตนสังขธรรม และคณะ¹¹ พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและพฤติกรรมทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงควรหาแนวทางการพัฒนาสัมพันธภาพในครอบครัวให้เข้มแข็ง เพื่อแก้ไขปัญหา ยาเสพติดและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

สรุป

การศึกษาการเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ ยาเสพติด และการส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคเอดส์และยาเสพติดในเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าโรงเรียนและครอบครัวมีบทบาทที่สำคัญในการป้องกันโรคเอดส์และยาเสพติดในเด็กนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง ผลการศึกษานี้จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในระดับบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดผ่านสื่อมวลชน (โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ Internet) ให้มากที่สุด และสนับสนุนสื่อที่ทันสมัยเช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ วิดีทัศน์ และสไลด์ให้กับโรงเรียน โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ในฐานะผู้รับผิดชอบดูแลโรงเรียนในพื้นที่โครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า ควรประสานแผนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์และยาเสพติด เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน ส่งเสริมครอบครัวมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์และยาเสพติด โดยการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ร่วมมือกันดูแลนักเรียนเพื่อให้นักเรียนปลอดภัยจากโรคเอดส์และยาเสพติดต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ โรงเรียน คณะครูและนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ และขอบคุณศาสตราจารย์ นายแพทย์สุพจน์ วุฒิกุลรัตน์ ประธานคณะทำงานและคณะทำงานพัฒนาภูมิปัญญาและการวิจัยเพื่อควบคุมปัญหาโรคเอดส์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โครงการเสริมสร้างศักยภาพคณะอนุกรรมการป้องกันและแก้ปัญหาเอดส์จังหวัดเชียงใหม่สนับสนุนเงินทุนวิจัย

เอกสารอ้างอิง

1. สถานะการโรคเอดส์ของประเทศไทย. Available from: [http:// www.cdcnet.moph.go.th](http://www.cdcnet.moph.go.th).
2. สถานะการ โรคเอดส์จังหวัดเชียงใหม่ปี 2544. Available from: [http:// chiangmaihealth.com/aids](http://chiangmaihealth.com/aids)
3. แผนป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์แห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549. Available from: [http:// www.cdcnet.moph.go.th/cdcdept/Aids/plan 2545-2549](http://www.cdcnet.moph.go.th/cdcdept/Aids/plan 2545-2549)
4. สถานการณ์ยาเสพติดประเทศไทย ปี 2544. Available from: [http:// www.oncb.go.th](http://www.oncb.go.th)
5. Simple random sample-Wikipedia, the free encyclopedia. Available from: [http:// en.wikipedia.org/Wiki/Simple_random_sample](http://en.wikipedia.org/Wiki/Simple_random_sample).
6. Sampling Method – Random Sampling. Australian Bureau of Statistics. Available from: [http:// www.abs.gov.au/websitedbs/d3310116.NSF/4a255eef008309e44a255ee](http://www.abs.gov.au/websitedbs/d3310116.NSF/4a255eef008309e44a255ee).
7. Simple Random Sampling. Available from: [http:// www.coventry.ac.uk/ec/~nhunt/meths/random.html](http://www.coventry.ac.uk/ec/~nhunt/meths/random.html).
8. SPSS FAQ: What dose Cronbach's alpha mean? Available from: [http:// www.ats.ucla.edu/stat/Spss/faq/alpha.html](http://www.ats.ucla.edu/stat/Spss/faq/alpha.html).
9. Instrument Reliability- Educational Research- Del Siegle. Available from: <http://www.gifted.uconn.edu/Siegle/research/Instrument%20Reliability%20an>.
10. ศิริพร พุทธิรัมย์และคณะ. การศึกษาความต้องการและความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ของครูผู้สอน ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตกรุงเทพมหานคร. รายงานวิจัยสำนักนโยบายและแผนอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2541.
11. กุหลาบ รัตนสังขธรรม และคณะ. สัมพันธภาพในครอบครัวกับปัญหายาเสพติด และพฤติกรรมทางเพศศึกษาในระดับอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก. รายงานวิจัยสำนักนโยบายและแผนอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2541.